

Η κλειτοριδεκτομή, το «σουνέτι» και το «Κυπριακό»

[Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός / Υγεία και ιατρικά θέματα](#)

Παρά το γεγονός ότι η γυναικεία περιτομή έχει ποινικοποιηθεί ρητώς στην ΚΔ, τα θήλεα ακόμη κινδυνεύουν από αυτό το βάρβαρο φαινόμενο. Γι' αυτό, η κατάσταση στην ΚΔ και σε πέντε άλλα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) έχει εξεταστεί από μια λεπτομερή έρευνα του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου για την Ισότητα των Φύλων (EIGE), ένα παρακλάδι της ΕΕ

Με αφορμή τη Διεθνή Ημέρα Μηδενικής Ανοχής στην Κλειτοριδεκτομή, στις 6 Φεβρουαρίου, επικεντρώνομαι σε δύο ελάχιστα γνωστά θέματα που αφορούν διάφορα κράτη, ειδικά την Τουρκία και την Κυπριακή Δημοκρατία (ΚΔ). Το ένα είναι ο μη θεραπευτικός ακρωτηριασμός των γυναικείων γεννητικών οργάνων, αλλιώς γνωστό ως κλειτοριδεκτομή και γυναικεία περιτομή. Το άλλο αφορά τη μη θεραπευτική περιτομή των αγοριών, αλλιώς γνωστό ως το «σουνέτι». Και τα δύο θέματα έχουν σοβαρές υγειονομικές, ηθικές, νομικές, πολιτικές και άλλες επιπτώσεις.

Γυναικεία περιτομή

Σύμφωνα με τον Αντόνιο Γκουτέρες, τον Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ):

«Ο ακρωτηριασμός των γυναικείων γεννητικών οργάνων είναι μια απεχθής παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που πλήττει γυναίκες και κορίτσια σε όλο τον κόσμο. Τους αρνείται την αξιοπρέπειά τους, θέτει σε κίνδυνο την υγεία τους και προκαλεί περιττό πόνο, ακόμη και θάνατο». (Πηγή: Περιφερειακό Κέντρο Πληροφόρησης του ΟΗΕ (UNRIC): <https://unric.org/el>).

Παρά το γεγονός ότι η γυναικεία περιτομή έχει ποινικοποιηθεί ρητώς στην ΚΔ, τα θήλεα ακόμη κινδυνεύουν από αυτό το βάρβαρο φαινόμενο. Γι' αυτό, η κατάσταση στην ΚΔ και σε πέντε άλλα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) έχει εξεταστεί από μια λεπτομερή έρευνα του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου για την Ισότητα των Φύλων (EIGE), ένα παρακλάδι της ΕΕ. Το 2018, το EIGE συνόψισε το κεφάλαιο της έρευνας για την ΚΔ σε μια σχετική ανακοίνωση που δημοσιεύτηκε στα Ελληνικά με τίτλο «Ακρωτηριασμός των γυναικείων γεννητικών οργάνων: Πόσα κορίτσια κινδυνεύουν στην Κύπρο;». Δήλωσε τα εξής:

«Εκτιμάται ότι το 12% έως 17% των κοριτσιών διατρέχουν κίνδυνο ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων (ΑΓΓΟ) στην Κύπρο, επί συνολικού πληθυσμού 758 κοριτσιών ηλικίας 0-18 ετών που προέρχονται από χώρες στις οποίες εφαρμόζεται η πρακτική του ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων. Τα κορίτσια που διατρέχουν κίνδυνο ΑΓΓΟ στην Κύπρο κατάγονται κατά κύριο λόγο από την Αίγυπτο, το Σουδάν, το Ιράκ και την Αιθιοπία. Τα ευρήματα αυτά προέρχονται από την τελευταία έρευνα που διενεργήθηκε από το EIGE σχετικά με τον ακρωτηριασμό των γυναικείων γεννητικών οργάνων στην ΕΕ».

(Πηγές:

https://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/20182878_mh0218655eln_pdf.pdf και <https://eige.europa.eu/publications/estimation-girls-risk-female-genital-mutilation-european-union-report-0>)

Η έρευνα του EIGE είναι σημαντική, όμως πάσχει από ένα σοβαρό ελάττωμα. Δεν αναφέρει την τουρκική κατοχή του βόρειου τμήματος της ΚΔ και τη μακρόχρονη άποψη του αμερικανικού Στέιτ Ντιπάρτμεντ ότι αυτό το τμήμα αποτελεί «ζώνη ατιμωρησίας για την εμπορία ανθρώπων», όπου τα θήλεα είναι ιδιαίτερα ευάλωτα.

Στη Φινλανδία, σύμφωνα με μια επίσημη φινλανδική υπουργική έκθεση του 2019, 28 αφρικανικές και 6 μη αφρικανικές χώρες προκαλούν ιδιαίτερη ανησυχία στο πλαίσιο της γυναικείας περιτομής. Η Τουρκία είναι μία από αυτές. Μάλιστα, υπάρχουν 243 κορίτσια και γυναίκες που προέρχονται από την Τουρκία, οι οποίες έχουν υποστεί γυναικεία περιτομή στη Φινλανδία. (Πηγή: «Action plan for the

prevention of female genital mutilation (FGM)», Ministry of Social Affairs and Health, Helsinki 2019, Appendix 1).

Εάν αυτή η φρικιαστική κατάσταση στη Φινλανδία αναπαράγεται με μια διευρυμένη μορφή, στα τουρκοκρατούμενα εδάφη της ΚΔ, αναρίθμητα θήλεα υποφέρουν ή κινδυνεύουν από τη γυναικεία περιτομή.

Το «σουνέτι» και οι μπαρμπέρηδες

Παρ' όλα αυτά, στο πέρασμα των αιώνων, η γυναικεία περιτομή δεν ήταν τόσο διαδεδομένη στην Τουρκία και στην Κύπρο, όσο ήταν το «σουνέτι», δηλαδή η μη θεραπευτική περιτομή των αγοριών, σύμφωνα με μια διαταγή του Ισλάμ. Έχοντας υπόψη ότι το αναισθητικό δεν εφευρέθηκε μέχρι το 1846 και δεν χρησιμοποιήθηκε ευρέως στην Τουρκία και στην Κύπρο μέχρι δεκαετίες αργότερα, ένα αγόρι μετά το άλλο έχει υποστεί τελετή στην οποία η ακροβυστία του αγοριού έχει κοπεί χωρίς αναισθητικό. Ως αποτέλεσμα, αμέτρητα αγόρια έχουν υποφέρει από αβάσταχτο και αξέχαστο πόνο.

Σε αρκετές περιπτώσεις, η υγεία των αγοριών έχει απειληθεί. Οι κίνδυνοι καταγράφηκαν σ' ένα επιστημονικό άρθρο που δημοσιεύθηκε το 1935 και γράφτηκε από τη βακτηριολόγο της τότε βρετανικής κυβέρνησης στην Κύπρο, Minnie Gosden. Με τη φρασεολογία του 1935, πριν από τη συστηματική βρετανική χρήση του όρου «τουρκοκυπριακή κοινότητα», η βακτηριολόγος έγραψε τα εξής: «Στον μουσουλμανικό πληθυσμό στην Κύπρο [η περιτομή των αγοριών] σπάνια γίνεται σε βρεφική ηλικία, αλλά σε παιδιά με ηλικία από 5 έως 14 ετών». Εν συγκρίσει, σύμφωνα με το Βιβλίο του Λευιτικού, τα εβραϊκά βρέφη συνήθως περιτέμνονται όταν είναι οκτώ ημερών.

Η βακτηριολόγος πρόσθεσε κάτι ακόμα πιο τρομακτικό:

«Κατανοώ ότι [στην Κύπρο] η εκτέλεση [της περιτομής] από έναν ιατρό αποτελεί εξαίρεση και τα περισσότερα αγόρια λειτουργούνται από άνδρες της τάξης των μπαρμπέρηδων που έχουν μάθει την τέχνη και πάνε στις διάφορες πόλεις και χωριά».

Οι μπαρμπέρηδες μπορεί να είχαν ξυράφια και ψαλίδια για το κόψιμο μαλλιών, αλλά δεν ήταν χειρουργοί με ιατρικά προσόντα. Συνεπώς, οποιοδήποτε αγόρι που υπέστη περιτομή από μπαρμπέρη ή άλλο ερασιτέχνη χειρουργό κινδύνευε να τραυματιστεί ψυχολογικά, να πληγωθεί, να μολυνθεί ή να σκοτωθεί. Μάλιστα, στο άρθρο της, η βακτηριολόγος Minnie Gosden εξήγησε ότι «από 23 αγόρια» τα οποία είχαν περιτομηθεί από ένα γέρο σε διάφορα σημεία της Κύπρου τον Σεπτέμβριο του 1934, «13 ανέπτυξαν τετάνους σε διαστήματα 5 έως 17 ημερών μετά την

επέμβαση και 5 πέθαναν».

Επειδή ο γέρος προκάλεσε θάνατο, λόγω της εικαζόμενης εγκληματικής απροσεξίας, κατηγορήθηκε και, φαίνεται, το βρετανικό ποινικό δικαστήριο στην Κύπρο τον έκρινε ένοχο. (Πηγή: Minnie Gosden, 'Tetanus following circumcision', «Transactions of the Royal Society of Tropical Medicine and Hygiene», Volume 28, Issue 6, 1935, pages 645-648).

«Τελετές περιτομής»

Σύμφωνα με ένα βιβλίο του 1993 του αείμνηστου Βρετανού ακαδημαϊκού, Clement Dodd, το κάθε μουσουλμανικό αγόρι στα κατεχόμενα περιτομείται «μεταξύ των τριών και εννέα ετών... μπροστά σε όλους σε ένα ατμοσφαιρικό πάρτι με φαγητό, ποτό και ορχήστρα» (Πηγή: Clement Dodd, «The Political, Social and Economic Development of Northern Cyprus», Eothen Press, 1993, σελίδα 256).

Όπως αποκαλύπτουν διάφορες πηγές, έχουν πραγματοποιηθεί στα κατεχόμενα πολλές μαζικές «τελετές περιτομής» σε δημόσιους χώρους. Παράδειγμα είναι η πρόσφατη μαζική «τελετή περιτομής» των 27 αγοριών στην κατεχόμενη επαρχία Αμμοχώστου. Υποστηρίχθηκε από την «πρεσβεία» της Τουρκίας και τις διοικητικές και θρησκευτικές «αρχές» στα κατεχόμενα. Η «τελετή» προφανώς προώθησε το Ισλάμ σε μια αίθουσα διακοσμημένη με σημαίες της Τουρκίας και της παράνομης διοίκησης στα κατεχόμενα. Έτσι, αναμείχθηκε το Ισλάμ με την πολιτική, με αποτέλεσμα τον Ισλαμισμό (Πηγή: «Kibris Gazetti», 8 Σεπτεμβρίου 2019).

Κατανοώ ότι, σε τέτοιες «τελετές» στα κατεχόμενα σήμερα, συνήθως χρησιμοποιείται αναισθητικό.

Όσο για την Τουρκία, λεπτομέρειες βρίσκονται σε μια μελέτη του 2010 της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας. Αποκαλύπτει ότι στην αγροτική Τουρκία, «η πλειοψηφία» των παροχών των υπηρεσιών περιτομής γίνεται από άτομα που «δεν είναι ιατρικά εκπαιδευμένοι». Προσθέτει ότι στην Τουρκία «πάνω από το 95% των ανδρών περιτομούνται», ότι «η περιτομή συνήθως διαπράττεται στην ηλικία μεταξύ 3 και 13 ετών» και ότι η περιτομή «συνήθως εκτελείται χωρίς αναισθητικό ή καμία ήπια τοπική αναλγησία» (Πηγή: «Neonatal and child male circumcision: a global review», World Health Organisation, 2010, pages 5, 8, 27 & 32).

Αρκετά πρόσφατες φωτογραφίες των περιτομών των αγοριών στην Τουρκία βρίσκονται σε συγκλονιστικά αποκαλυπτικά άρθρα των ξένων μέσων μαζικής ενημέρωσης. Δείχνουν τρομαγμένα αγόρια να ουρλιάζουν καθώς περιτομούνται δημοσίως χωρίς αναισθητικό, υπό φανερά καταναγκαστικές συνθήκες.

Ερωτήματα

Κλείνοντας, απευθύνω τρία ερωτήματα στον ΟΗΕ, στην ΕΕ και στα αρμόδια όργανα διακυβέρνησης της ΚΔ.

Στα κατεχόμενα, αντιμετωπίζεται η κλειτοριδεκτομή; Εάν ναι, πώς; Εάν όχι, γιατί όχι;

Έχει δίκαιο η Ιατρική Ένωση της Δανίας, η οποία θεωρεί ως ηθικά απαράδεκτη τη μη θεραπευτική περιτομή του αρσενικού σε περίπτωση που δεν έχει δώσει την εμπεριστατωμένη συγκατάθεσή του ως ενήλικος; Εάν ναι, θα τροποποιηθεί το δίκαιο της ΚΔ ανάλογα; Εάν όχι, θα βελτιωθεί ο έλεγχος της περιτομής προς όφελος της υγείας των αγοριών στην ΚΔ;

Σε περίπτωση οποιασδήποτε «διευθέτησης» του «Κυπριακού», ποια οντότητα θα είναι υπεύθυνη για τον έλεγχο της κλειτοριδεκτομής και του «συννετιού» στον βορρά – η υπάρχουσα ΚΔ, η προτεινόμενη «ομοσπονδία», το προτεινόμενο «τουρκοκυπριακό συνιστών κράτος», το ισλαμικό Εβκάφ της Κύπρου ή το «Diyanet», δηλαδή το επίσημο ισλαμικό θρησκευτικό αρχηγείο της Τουρκίας;

Παρά το γεγονός ότι είναι απλή, η τρίτη ερώτηση έχει ιδιαίτερη πολιτική, νομική και συνταγματική σημασία. Η απάντηση θα εκθέσει και θα καθιερώσει τον πραγματικό χαρακτήρα οποιασδήποτε «διευθέτησης» του «Κυπριακού».

*Επίκουρος Καθηγητής στη Νομική Σχολή, Πανεπιστημίου UCLan Cyprus. Οι απόψεις του είναι προσωπικές

Πηγή: simerini.sigmalive.com